

Jef VAN MEENSEL. *Berkven. 100 jaar Vlaamse studentenbeweging, 50 jaar Katholieke Vlaamse Berkvenbond, 25 jaar Oud-Berkvenbond te Geel*. Geel, 1986 (te bestellen door overschrijving van 660 F op rekening 230-0367179-54 t.n.v. Oud-Berkvenbond 2440 Geel).

Toen Romain Vanlandschoot in dit tijdschrift aan zijn recensieartikel over mijn „Bloei en ondergang van het AKVS” de retorische ondertitel meegaf „Eindpunt of nieuw begin?” (WT LXII, 1983, 115-128; XLIV, 1985, 45-57 en 157-167) had hij gelijk. De belangstelling voor de geschiedenis van de katholieke Vlaamse studentenbonden en van de Vlaamse jeugdbewegingen in het algemeen lijkt nog steeds toe te nemen. Er was eerst de publikatie van „AKVS-Schriften”, die in april 1987 al een 14de aflevering kende, met eens te meer enkele historische bijdragen (o.m. het eerste deel van een op basis van de nu pas ontdekte verslagboeken door oud-lid Albert Mariën geschreven geschiedenis van de Vlaamse studentenbond in het Sint-Romboutscollege te Mechelen, 1922-1936). Dan werd door dezelfde groep het initiatief genomen tot de uitgave van Konstant Vangenechten’s boek over de Geelse Studentenbond (WT XLIV, 1985, 189-191). Er verschenen monografieën over het naoorlogse ADJV (Marijke van Hoorebeeck), over de Hasseltse studentenbond De Jonge Klauwaarts (Lieve Gevers) en over de Retiese Studentenbond Willen is Kunnen (Jef Sneyers en Paul Stappaerts), boeken die hier nog zullen worden besproken. Nu ligt een boek voor over de geschiedenis van de Geelse studentenbond Berkven, de voortzetting van de AKVS-bond waaover Vangenechten schreef, die na het verdwijnen van het AKVS tot op de huidige dag is blijven werken.

Het verhaal begint in de jaren dertig, met een aanloop over de „oude” bond, en het verbod dat die kreeg nog deel te nemen aan AKVS-manifestaties, zelfs aan een in 1932 in Geel zelf gehouden goudtag, al bleven intussen stiekem wel banden met AKVS bestaan. Toen vanaf de kerstvakantie 1933-34 de bond definitief het patronaat als vergaderlokaal verloor, nam proost Muun Huysmans, een legendarische priester-leraar van het Sint-Aloysiuscollege, het

initiatief tot het bouwen van een eigen studentenhuus voor de Geelse bond, „op z.n Van der Hallen's, met wat speelruimte er rond om de nieuwe jeugd-idealen te realiseren” (p. 26). Dat zou Berkven worden, gebouwd door de proost met hulp van andere leraars en „studenten” in de zomer van 1934. Het stuk heideland waarop gebouwd werd, kon in 1935 worden gekocht, en de oude studentenbond werd de onafhankelijke „Berkvenbond”, met instemming van de collegedirectie op voorwaarde dat er enkele leraars als proost een oogje op zeil hielden.

De Berkvenbond kende vanaf 1935 een bloeiperiode, waarbij hij meewerkte aan pogingen van andere onafhankelijke Kempense studentenbonden om te komen tot een nieuwe overkoepeling, contacten had met het Jong Volksche Front, maar vooral zijn eigen jeugdleven uitbouwde in de geest van de „Nieuwe Jeugd”-gedachte. Vooral in de oorlogsjaren was de werking zeer intens, en werd in 1943 voor het eerst gekampeerd. Na de bevrijding kreeg de bond het moeilijk, omdat Vlaamsgezindheid slecht werd gezien door de goegemeente. De bond wist wel te weerstaan aan de druk van buitenuit om een Katholieke Actiebond te worden of om te versmelten met de pas opgekomen collegescouting, en slaagde er zelfs in tijdens de eerste helft van de jaren vijftig een „tweede adem” te krijgen. Maar er volgde in de jaren zestig een inzinking (of doet het ontbreken van de bronnen de auteur de periode 1960-1970 typeren als „in de mist”?). In de eerste helft van de jaren zeventig raakte de bond uit de crisis en groeide geleidelijk tot „de moderne Berkvenbond”, die vanaf 1976 „een nieuwe periode van hoogconjunctuur tegemoet gaat”. Dat blijkt uit leiderskursussen, nieuwe stijl, talrijke activiteiten, een hoog ledenaantal en een behoorlijke jaar- en vakantiewerking.

De auteur is zelf geen oud-lid van Berkven. Als leraar Nederlands en geschiedenis raakte hij geïnteresseerd in de geschiedenis van christelijke arbeidersbeweging en Vlaamse beweging en publiceerde daarover in het Nieuwsblad van Geel. Door artikels over de geschiedenis van het Geelse Sint-Aloysiuscollege en het boek van Vangenechten werd zijn belangstelling gewekt voor de Geelse Studentenbond, en hij was al op het spoor gekomen van verslagboeken van de Berkvenbond, toen hem in november 1985 door iemand van de Oud-Berkvenbond gevraagd werd een artikelenreeks aan Berkven te wijden. De „Berkvenstory” in het Nieuwsblad van Geel kende een grote weerklank in de gemeente, zodat het plan groeide er een boek van te maken. Het verscheen in de zomer van 1986.

Het mooi geïllustreerde boek verraadt qua opbouw nog sterk — te sterk —, dat het hier gaat om een omwerking van eerder als aparte stukken geschreven artikels: er is te weinig synthese. Driemaal wordt de chronologie hernomen: een eerste maal voor een verhaal van de externe geschiedenis, een tweede maal voor een behandeling van „het dagelijks leven” en de „vorming” doorheen het aanbod van allerlei activiteiten, een derde maal om de „nieuwe jeugdprincipes” die de eigenheid van Berkven uitmaken te beschrijven. Het is erg ver-

dienstelijk dat de auteur aandacht heeft voor al die invalshoeken en probeert uit te stijgen boven een pure kroniek, dat hij portretten tekent van voormannen en legendarische figuren, maar door de indeling van de stof komt dat niet goed tot zijn recht. Het toepassen van de vuistregel dat de „meest logische indeling de chronologische is”, zou de auteur (en de lezer) meer „greep” gegeven hebben op de evolutie van de bond.

Waarschijnlijk is hiervoor niet alleen de auteur verantwoordelijk, maar ook de Oud-Berkvenbond, die hem eigenlijk voortdurend onder druk heeft gezet om van de artikels een boek te maken dat zo vlug mogelijk zou gedrukt worden. Daardoor heeft hij er maar zes maand kunnen aan werken. „Erg kort om een boek op te zetten”, vond een medewerker van het Nieuwsblad van Geel (2 mei 1986), wat door de auteur werd beaamd. Die druk van Oud-Berkven was begrijpelijk omdat al sinds 1968 herhaaldelijk — door anderen — de hand aan de ploeg was geslagen om een geschiedenis van Berkven te schrijven, maar tot het moment dat Van Meensel die ploeg overnam, zonder veel resultaat. Daarom, en omwille van het vele materiaal dat hij heeft „opgedolven” uit verslagboeken en archivalia, omwille ook van de stijl — want Van Meensel kan schrijven! — is het toch een zeer verdienstelijk boek geworden, een waardevolle bijdrage aan de geschiedschrijving van de katholieke Vlaamse jeugd in de Kempen.

Louis VOS